

De bibliotheek als informatiemakelaar en de makerbeweging: kritische reflecties - Constant vzw

In de makerbeweging wordt veel gediscussieerd over de rol van informatie en delen, het domein bij uitstek van de bibliotheek. Tijdens deze sessie krijg je eerst uitleg over de basisideeën en -begrippen zoals creative commons, licenties, repositories en delen. Waar vind je bestaande design ontwerpen en projecten? Wat kan je hier mee doen? Hoe kan de bib zelf kennis produceren en het delen van kennis bevorderen binnen de makerbeweging? Welke hangijzers zijn er? Online repositories en platformen zijn namelijk geen neutraal terrein en vaak verbonden aan belangen.

Wendy Van Wynsberghe van Constant vzw gidst je kritisch langs een overzicht van platformen en online bibliotheken en hun mogelijkheden en beperkingen.

[Constant](#) is een vereniging zonder winstoogmerk, gevestigd in Brussel sinds 1997, gerund door kunstenaars en actief op het gebied van kunst, media en technologie.

De artistieke praktijk van Constant is interdisciplinair en geïnspireerd door thema's die elkaar doorkruisen: gezamenlijk werk, technologische innovatie, pipelined netwerken, software infrastructuren, data-uitwisseling, algoritmen, experimentele archieven, nieuwe vormen van (re)presentaties, copyright alternatieven, (cyber)feminisme en de ethiek van het World Wide Web.

Constant organiseert op regelmatige basis activiteiten voor kunstenaars, ontwerpers en onderzoekers die geïnteresseerd zijn in experimenten, discussies en uitwisselingen. Deze activiteiten vertalen zich als werksessies, residenties, workshops, tentoonstellingen, presentaties...

De rode draad door het programma van Constant is het gebruik en de ondersteuning van open source software.

<http://constantvzw.org/site/-About-Constant,7-.html>

INTRODUCTIE

Toen ik 27 was, schroefde ik mijn eerste elektronische toestellen open, om ze te bekijken, te besnuffelen en eruit te leren. Van opleiding ben ik een germanist.

Iemand gaf me een soldeerbout cadeau en ik leerde audiokabels solderen (in het Frans - xlr - 123 - masse chaud froid).

Van daaruit viel ik in het plezante universum van physical computing - Arduino en consumenten.

Ik organiseerde met Constant de workshops Ellentriek. (www.ellentriek.net) Waar kunstenaars en andere knutselaars samen kwamen om van elkaar te leren, met bepaalde thema's (high voltage-hoogspanning, hergebruik van componenten, ...)

Ik leerde wat programmeren, begreep meer en meer van elektronica, begon met gekochte sensoren te werken of ze zelf te maken met geleidend textiel - daar ben ik nog mee bezig.

Het fablabuniversum ben ik met veel plezier binnengestapt. Ik leerde in FabLab Brussels met lasercutters en 3D printers werken.

Voor Constant deed ik een onderzoeksproject dat heette Objects in Common, rond deelpraktijken van fysieke en digitale projecten, hier maar ook bijvoorbeeld in Senegal.

Ik werk al 10 jaar met Linux, een open source besturingssysteem.

In mijn praktijk gebruik ik zoveel mogelijk Open hardware - zoveel mogelijk vrije software.

De Adobe suite ken ik niet - Gimp en Inkscape gebruik ik om beelden te bewerken en vectortekeningen te maken.

Al dit omwille van duidelijke keuzes gelinkt aan mijn levensfilosofie.

Doordat anderen zo gul zijn om hun kennis te delen, kan ik eruit leren en verder delen.

De plaats waar je info deelt, is belangrijk. Meer en meer zitten we in afgesloten omgevingen uit te wisselen zoals FB. Ik zie een duidelijke daling in het delen van informatie op forums, als je kijkt naar de data van de posts.

In deze sessie gaan we kijken wat die openheid-vrijheid eigenlijk is en hoe makerprojecten kunnen/worden gedeeld.

LICENTIES

--> Open/Vrije licenties bieden andere mogelijkheden naar de toekomst toe dan puur copyright waar de deur dicht blijft - wat soort vrije licenties bestaan er?

Dit is allemaal gangbaar onder auteursrecht.

http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/Intellectuele_Eigendom/auteursrecht/

http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/Intellectuele_Eigendom/auteursrecht/Bescherming_do_or_auteursrecht/vrij_van_rechten/

- Wat is Publiek Domein?

https://nl.wikipedia.org/wiki/Publiek_domein

---> ga naar <https://www.gutenberg.org/>

Boeken die publiek domein zijn

- <https://www.gutenberg.org/ebooks/84>

Let wel, de boeken die hieropstaan zijn transcripties van fysieke boeken. Een team van vrijwilligers tweekt en herleest de computertranscripties (OCR)

https://www.pgdp.net/d/walkthrough/00_Main.htm

https://www.pgdp.net/d/walkthrough/04_Proof.htm

---> omdat de boeken van Project Gutenberg publiek domein zijn, is het volgende mogelijk (alles is mogelijk):

<https://www.librivox.org/>

Vrij beschikbare audioboeken, gelezen door vrijwilligers - je kan zelf ook bijdragen, zoals bij Wikipedia

Niet enkel boeken, maar ook schilderijen, foto's, films.. kunnen publiek domein zijn/worden.

---> Constant organiseert Publiek Domein Dag in de Albertina bibliotheek en in Cinema Nova

<http://constantvzw.org/site/Publiek-Domein-Dag-2017.html?lang=nl>

- Wat is creative Commons?

Dat is een vrije Licentie met meer of minder vrijheid/vrijheden. Ze zijn onderling combineerbaar.

--Naamsvermelding (BY): Je staat anderen toe om het werk waar jij auteursrecht op hebt te kopiëren, verspreiden, tonen en op te voeren, en om afgeleid materiaal te maken dat op jouw werk gebaseerd is, maar uitsluitend als jij vermeld wordt als maker.

--NietCommercieel (NC): Anderen mogen je werk kopiëren, vertonen, verspreiden en opvoeren, alsmede materiaal dat op jouw werk gebaseerd is, maar niet voor commerciële doeleinden.

--GelijkDelen (SA): Je staat anderen toe om van jouw werk afgeleid materiaal te maken onder de voorwaarde dat zij het onder dezelfde licentie vrijgeven als het originele werk.

--GeenAfgeleideWerken (ND): Anderen mogen je werk kopiëren, distribueren, vertonen en opvoeren mits het werk in de originele staat blijft. Het is niet toegestaan dat anderen jouw werk gebruiken als basis voor nieuw materiaal.

Wereldwijd project: <https://creativecommons.org/>

<http://www.creativecommons.be/node/2> Belgische node

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e4/Wanna_Work_Together%3F_with_subtitles_-_Creative_Commons.ogv

oefening CC

Welke licenties kun je combineren?

[https://wiki.creativecommons.org/images/5/5b/CC License Compatibility Chart.png](https://wiki.creativecommons.org/images/5/5b/CC_License_Compatibility_Chart.png)

Zoeken naar creatief werk onder een Creative Commons Licentie:

<https://search.creativecommons.org/>

Let wel, er bestaan nog veel andere open/vrije licenties. Intellectueel eigendomsrecht is een moeras - vandaar dat we hier enkel casussen bekijken die duidelijk zijn (er zijn namelijk ook nog patenten, design recht etc).

De keuze om te werken met een vrije licentie bepaalt de toekomst van je project. Je geeft een duidelijk signaal van wat er wel of niet mag/kan.

Bijna heel Wikipedia (bijna alle tekst, foto's filmpjes etc) staan onder Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 - dus Naamsvermelding en Gelijk Delen als je Wikipedia/Wikimedia wil citeren of op verder bouwen.

https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Reusing_Wikipedia_content

<https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:FAQ/Copyright>

MAKEN

---> De link met fablabs/makerspaces, licenties en ontwerp.

Zeer handig boek: Diverted Derived Design

<https://books.libreobjet.org/>

Print het uit.

Bind het in! Kopieer het! Vertaal het!

<https://books.libreobjet.org/open-guide.pdf>

De Bronbestanden van dit boek <https://github.com/libreobjet/open-guide>

(term Open Source - toegang tot je bronbestanden)

-- het potentieel van een vrije licenties en meubel design:

--> Hoe een boekkastje

(onder een Free Arts License: https://en.wikipedia.org/wiki/Free_Art_License Een meer poetische versie van de Creative Commons Attribution (naamsvermelding) licentie)

van hout in karton veranderde

<http://libreobjet.org/objects/bouctje-cardboard/project.html>

stapelbaar werd

<http://libreobjet.org/objects/bouctje3/project.html>

voor in de keuken

<http://libreobjet.org/objects/boukje-pilipili/project.html>

een zetel werd

<http://libreobjet.org/objects/reeboek/project.html>

-- We kijken naar fileformats en design

Zijn je sourcefiles gelinkt aan een programma? Als je dat programma niet hebt, kun je de file niet openen

(bijvoorbeeld skp = Sketch-up)

Of zijn het open formats? Die niet gelinkt zijn aan programma's en die de tand des tijds overleven.

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_open_formats

- stl voor 3D prints (niet helemaal open - wel makkelijk open te doen)

- svg voor vector bestanden

-- Lasercutters & vinylcutters werken met vector bestanden

De vector tekeningen in OpenClipart zijn Publiek Domein (je mag er zelfs een verkoopbaar object mee maken)

<https://openclipart.org/>

Licentie:

<https://openclipart.org/share>

Open Clip Art is heel duidelijk.

-- er bestaan online heel wat repositories - databanken waar je projecten van anderen kunt gebruiken om verder op te bouwen

In een onderzoeksproject genaamd Objects in Common bekeken we er een heel aantal

<http://www.constantvzw.org/site/Objecten-als-gemeengoed-de-publicatie.html?lang=nl>

Klik rechts en opslaan als op Downloaden

Print het uit.

Bind het in! Kopieer het! Vertaal het!

Vanaf pagina 63 vind je de lijst met repositories die we bekeken hebben.

-- We bekijken Thingiverse in detail:

---Who owns platform/ A qui appartient la plateforme?

Makerbot Industries / Stratasys

---Can you get information without login/ C'est possible d'avoir l'information sans logger?

Yes

---What kind of objects are posted / Quel type d'objets sont postés?

STL files mostly

Files for filament/additive home printers

---What kind of licenses are use? / Quel type de licenses sont utilisés?

All Creative Commons

GNU - GPL

GNU - LGPL

BSD License

(* https://en.wikipedia.org/wiki/GNU_General_Public_License - zeer open licentie die kopiëren, toegang tot broncode en verspreiden in zich heeft)

---Est-ce qu'il y a une communauté derrière ou isolé? Community behind it or isolated?

Yes, there is a diverse community behind it.

---Is it commercial ? / Est-ce commercial

Commercial but does not make any money yet.

---Is there a search engine ? / Y-a-t-il un moteur de recherche

Yes

---Can it be modified afterward - updated - forked / Peut-on modifier - mettre à jour

Can be forked

---Do all users have same permissions / Est-ce que tous les utilisateurs ont les mêmes permissions?

Visitors can only download. Need to be registered to be able to upload and fork.

(de ruwe notities/bronbestanden staan hier: <http://www.capacitor.constantvzw.org/wp-content/uploads/day2.diff.html>)

Een commercieel platform kan de gebruiksregels veranderen. Stratasys & Makerbot maken zelf 3D printers en hebben dus baat bij een community, maar ze hebben ook duidelijk eigenbelang. Ook is Stratasys allerlei 3D print bedrijven beginnen voor de rechtbank slepen.

Aan de andere hand moet je geen moeilijke technische ingrepen doen om je ontwerp ergens te plaatsen.

<https://en.wikipedia.org/wiki/Stratasys>

<https://en.wikipedia.org/wiki/MakerBot> - zie Controversies

-- ShivInteger heeft aan de limieten van Thingiverse zitten duwen door geautomatiseerde remixes te doen van objecten op Thingiverse, niet zonder controverse, maar dan vooral door de community.

De account op Thingiverse

<https://www.thingiverse.com/shivinteger/about>

Een tentoonstelling om te bezoeken, tot 28 mei

http://imal.org/nl/exhibition/shiv_integer

-- El recetario host zelf projecten op hun eigen website

<http://el-recetario.net/>

<http://el-recetario.net/>

-- LibreObjet host zelf projecten op hun eigen website

<http://libreobjet.org/>

Een aantal hamvragen voor de bibs:

- wat zal worden gemaakt en waarom?
- ga je zelf bestanden publiceren?
- waar?
- tijd voor een Europees Bib Thingiverse (waarom niet) - samenwerken met Wikipedia?
- ga je bestaande projecten gebruiken? (nu zou je moeten weten welke herbruikbaar zijn en welke niet)
- hoe doe je de makers zelf documenteren? (moeilijke vraag)
- welke software ga je gebruiken om in te ontwerpen?

Discussie

Waar hebben we het niet over gehad: het gebruik van Git/Github/Gitlab als uitwisselplatforms, vooral dan voor code